

Příklad 1:

Difúzní dvojice byla vytvořena galvanickým vyloučením mědi na povrchu na vzorku α mosazi o složení 70%Cu a 30%Zn. Původní poloha rozhraní byla zafixována inertním drátem (marker). Po 56 dnech žíhání na teplotě 785°C byla vypočtena následující rychlost pohybu markeru: $2.6 \times 10^{-8} \text{ mm s}^{-1}$. Za použití rtg mikroanalýzy bylo stanoveno, že $X_{\text{Zn}} = 0,22$, $X_{\text{Cu}} = 0,78$ a $\partial X_{\text{Zn}} / \partial x = 0,089 \text{ mm}^{-1}$. Z analýzy kompletní penetrační křivky byla vypočtena hodnota interdifúzního koeficientu $D^{\alpha} = 4.5 \times 10^{-13} \text{ m}^2 \text{ s}^{-1}$. Za použití těchto dat vypočtete D_{Zn}^{α} a D_{Cu}^{α} ve slitině obsahující 22 at.% Zn.

Jaký předpokládáte trend změn výše uvedených koeficientů se složením mosazi?

Návod na řešení:

- řešení dvou rovnic o dvou neznámých:

a) Darkenova rovnice,

$$b) \quad v = (D_{Zn} - D_{Cu}) \cdot \delta X_{Zn} / \delta x$$

- pro posouzení rychlosti difúze dvou prvků je třeba znát jejich teploty tavení, prvek s nižší teplotou tavení difunduje rychleji

- pro odhad vlivu prvku na difúzní charakteristiky tuhého roztoku je třeba znát vliv zvyšování koncentrace tohoto prvku v tuhém roztoku na teplotu likvidu

Příklad 2:

Tenký železný plech je z jedné strany v kontaktu s nauhličující plynou atmosférou a z druhé strany s oduhličující plynou atmosférou při teplotě 1000°C.

- a) Nakreslete výsledný koncentrační profil uhlíku za předpokladu, že ustálený stav byl dosažen při povrchových koncentracích 0,15 a 1,4 hm. % C.
- b) D_C se zvyšuje z hodnoty $2,5 \times 10^{-11} \text{ m}^2\text{s}^{-1}$ při koncentraci 0,15 hm.%C na $7,7 \times 10^{-11} \text{ m}^2\text{s}^{-1}$ při koncentraci 1,4 hm.%C, jaký bude kvantitativní vztah mezi koncentračními gradienty u obou povrchů?

Příklad 3:

Nakreslete model homogenní Bainovy deformace pro FCC $\rightarrow$ BCT martenzitickou transformaci.

Za předpokladu, že $a_\gamma = 3,56 \text{ \AA}$ a $a_\alpha = 2,86 \text{ \AA}$, přičemž c/a pro martenzit je 1,1 vypočtěte maximální přemístění atomů během transformace.

Řešení tohoto příkladu je uvedeno ve studijní opoře.

Příklad 4:

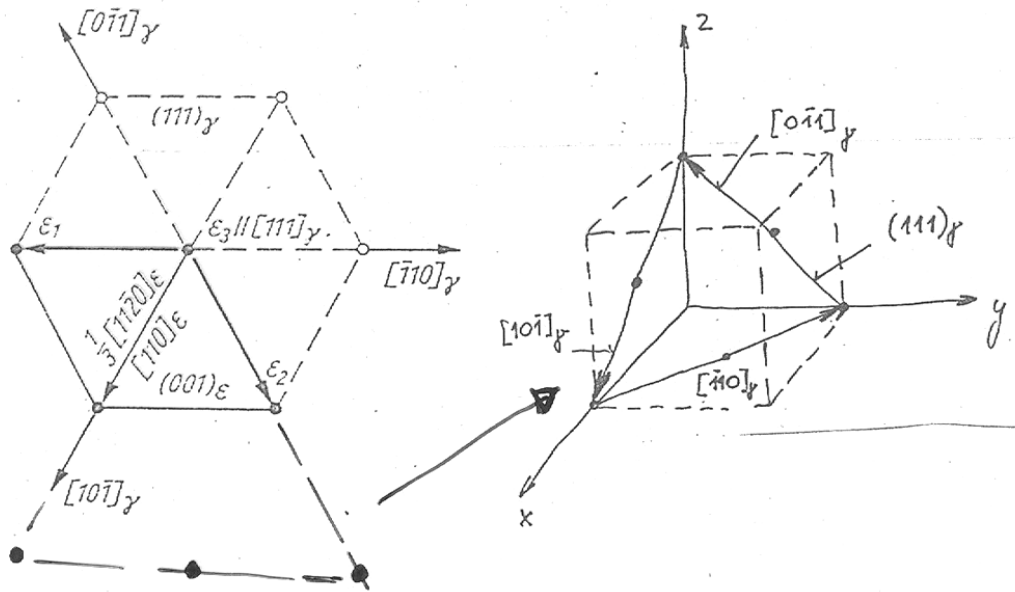
Odvoďte transformační matice pro transformaci Millerových indexů krystalografických směrů a rovin mezi ϵ martenzitem (HTU) a austenitem (KPC). Standardní varianta orientačního vztahu mezi těmito fázemi má následující tvar:

$$(111)_\gamma // (001)_\epsilon$$

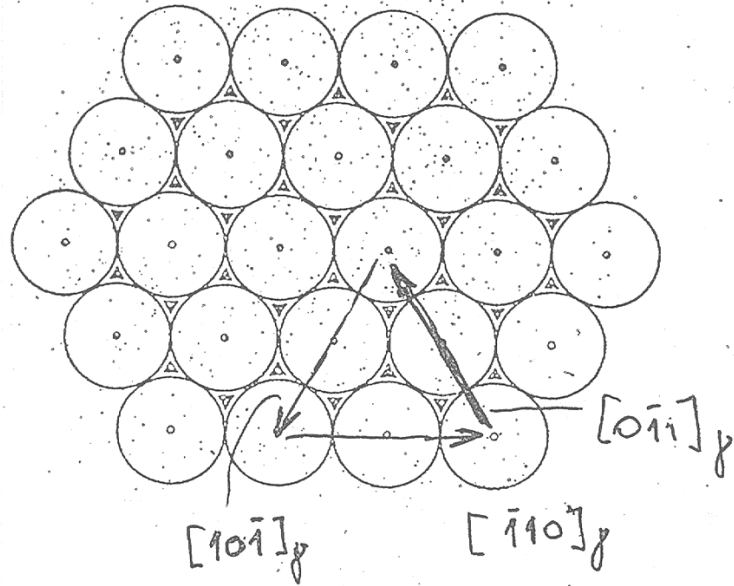
$$[10\bar{1}]_\gamma // [110]_\epsilon$$

Mřížové parametry fází: $a_\gamma = 3,544 \text{ \AA}$, $a_\epsilon = 2,507 \text{ \AA}$, $c_\epsilon = 4,068 \text{ \AA}$

Grafické znázornění orientačního vztahu mezi fázemi ϵ a γ :

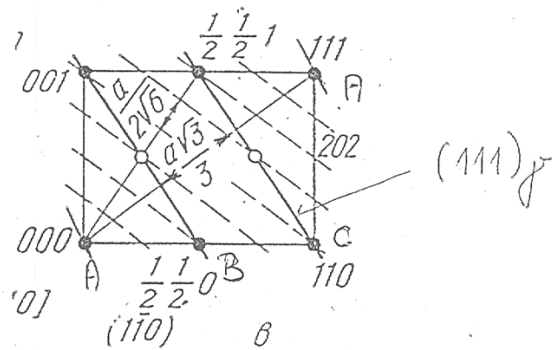

Roviny $(111)_\gamma$ a $(001)_\epsilon$ představují nejhustěji obsazené roviny koulemi (atomy) stejné velikosti

Vrstvení rovin $\{111\}_\gamma$: ABCABCABC.....

Řez rovinou $(1\bar{1}0)_\gamma$

Vrstvení rovin $\{001\}_\epsilon$: ABABAB...

Návod na řešení:

- vyjádřete krystalografické osy ε - martenzitu v souřadném systému austenitu
- sestavte transformační matici pro vyjádření krystalografických rovin austenitu v souřadném systému ε - martenzitu
- sestavte transponovanou a inverzní transformační matici

Vypočtete:

- 1) Transformujte krystalografické roviny $(111)_\gamma$, $(210)_\gamma$, $(200)_\gamma$, $(420)_\gamma$ do mříže ε - martenzitu,
- 2) Transformujte krystalografické směry $[123]_\gamma$, $[110]_\gamma$, $[211]_\gamma$, $[111]_\gamma$ do mříže ε - martenzitu.